

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 7 kap. 3 § och 8 kap. 3 § i kyrkolagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att kyrkolagen ändras så att åldersgränsen för rösträtt i församlingsval sänks från nuvarande 18 år till 16 år.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2009.

MOTIVERING

1 Nuläge och föreslagna ändringar

De principer och bestämmelser som gäller församlingsval i kyrkolagen (1054/1993) och i valordningen för kyrkan (1056/1993) motsvarar på alla väsentliga punkter och i tillämpliga delar principerna och förfarandena vid kommunalval och övriga allmänna val. Den åldersgräns för rösträtt som fastställs i 8 kap. 3 § 1 mom. i kyrkolagen är således såväl vid församlingsval som vid kyrkoherdeval bunden till myndighetsåldern på samma sätt som vid övriga val, dvs. man ska fylla 18 år senast den första valdagen.

Åldersgränsen för rösträtt i statliga och kommunala val samt i folkomröstningar är för närvarande 18 år. I 14 § 1 mom. i grundlagen finns bestämmelser om åldersgränsen för rösträtt i statliga val och folkomröstningar. I 14 § 2 mom. i nämnda lag finns bestämmelser om åldersgränsen för rösträtt i kommunalval och kommunala folkomröstningar. Bestämmelser om valbarhet i riksdagsval finns i 27 § i grundlagen, som utgår ifrån att varje röstberättigad person som inte är omyndig är valbar i riksdagsval. Åldersgränsen för valbarhet i kommunalval bestäms inte i grundlagen, utan fastställs i vanlig lag. Enligt kommunallagen (365/1995) är ålders-

gränsen för valbarhet i kommunalval för närvarande 18 år. Bestämmelserna i grundlagen om åldersgränser för rösträtt och valbarhet omfattar inte kyrkliga val.

Vid utgången av år 2007 hörde 81,7 % av befolkningen till församlingarna i den evangelisk-lutherska kyrkan. Speciellt i större städer och kommuner har andelen personer som är medlemmar i församlingarna minskat. Under de senaste åren har allt fler personer utträtt ur kyrkan. År 2007 utträdde 37 879 medlemmar ur kyrkan. Samtidigt anslöt sig 10 474 nya medlemmar. Till exempel år 2001 uppgick motsvarande siffror till 14 083 och 10 608. Under de senaste åren har speciellt antalet unga personer som utträder ur kyrkan ökat.

I församlingsvalen 2006 uppgick valdeltagandet till 14,5 %. År 2002 var motsvarande siffra 14 % och år 1998 var den 13,7 %. Åldersfördelningen bland dem som röstade i församlingsvalen år 2006 var mycket ojämn. Enligt Kyrkans forskningscentral var valdeltagandet i de olika åldersgrupperna följande: 18—24-åringar 5 %, 25—34-åringar 10 %, 35—49-åringar 16 % och över 50-åringar 70 %.

I Finland går de flesta i en årskull i skriftskola som 15-åringar (88,5 % år 2007). I

samband med skriftskolan sker också konfirmationen, som bl.a. är en förutsättning för valbarhet i kyrkliga val, men inte för rösträtt. I den här åldern är ungdomarna som mest engagerade i församlingens verksamhet. De känner också till principerna för hur församlingen fungerar och för hur den administreras. Vidare är de insatta i principernas innebörd. Om inte möjligheter till verklig påverkan omedelbart erbjuds ungdomarna leder detta till en betydande nedgång i deras intresse och aktivitet. De unga väljer att rikta in sig på annat.

I de lutherska kyrkorna i Norge, Danmark och Estland är åldersgränsen för rösträtt 18 år. I Svenska kyrkan är den 16 år. I de tyska delstaternas 24 lutherska och evangeliska kyrkor är åldersgränsen för rösträtt i församlingsval i regel 16 år, i vissa kyrkor dock 14 år. I alla ovan nämnda kyrkor är åldersgränsen för valbarhet 18 år.

I propositionen föreslås att *8 kap. 3 § 1 mom.* i kyrkolagen ändras så att åldersgränsen för rösträtt i församlingsval sänks från 18 år till 16 år. I församlingsval väljs medlemmarna till kyrkofullmäktige i enskilda församlingar och, i kyrkliga samfälligheter, till församlingsrådet i varje församling och det gemensamma kyrkofullmäktige.

En åldersgräns på 16 år för rösträtt är också förenlig med rätten enligt 3 § 3 mom. i religionsfrihetslagen för en 15-årig person att med vårdnadshavarnas samtycke inträda i ett religionsamfund. Efter skriftskolan har ungdomarna färsk information i tillräcklig mängd för att delta i församlingens verksamhet och administration. Rösträtten skulle stärka de ungas engagemang för ett fortsatt medlemskap i församlingen. Samtidigt ger den bättre möjligheter än för närvarande att få till stånd en förnyring i församlingarnas förvaltningsorgan, där närmare två tredjedelar av de förtroendevalda är äldre än 50 år och bara några procent är yngre än 30 år.

Det föreslås inte att åldersgränsen för rösträtt i kyrkoherdeval ska sänkas, eftersom det används direkt beslutanderätt vid valet av tjänsteinnehavaren. Dessutom bereder kyrkostyrelsen på uppdrag av kyrkomötet en separat ändring av kyrkoherdevalet till ett tjänsteval som förrättas i kyrkofullmäktige eller i församlingsrådet.

De röstberättigade församlingsmedlemmarna införs i vallängden enligt 2 kap. 16 § i valordningen för kyrkan. Vid församlingsval införs enligt förslaget de som senast den första valdagen fyller 16 år i vallängden. På motsvarande sätt införs vid kyrkoherdeval de som senast den första valdagen fyller 18 år i vallängden. I båda valen ordnas en förhandsröstning veckan före val. Också de församlingsmedlemmar som uppnår rösträttsåldern först den första egentliga valdagen får rösta i förhandsröstningen, eftersom de har införts i församlingens vallängd.

Enligt principerna för representativ demokrati väljs i församlingsvalet förtroendevalda, som använder den egentliga beslutanderätten i en församling under valperioden. Till följd av detta bör valbarhetsåldern också i framtiden och enligt nuvarande praxis sammanfalla med myndighetsåldern, dvs. 18 år.

Valbarheten till förtroendeuppdrag inom kyrkan är för närvarande bunden till rösträtten. Till följd av att åldersgränsen för rösträtt respektive valbarhet enligt förslaget skiljer sig från varandra bör kyrkolagens bestämmelse om åldersgränsen för valbarhet i *7 kap. 3 § 1 mom.* ändras så att åldersgränsen för valbarhet också i framtiden är 18 år. Enligt förslaget ska i momentet införas en preciserande bestämmelse om den tidpunkt vid vilken en person ska ha uppnått valbarhetsålder för att vara valbar.

2 Propositionens konsekvenser

Man bedömer att en sänkning av åldersgränsen för rösträtt till 16 år ökar ungdomarnas deltagande i kyrkliga val och leder till att ungdomarna i ökande grad deltar i utvecklandet av församlingarnas verksamhet och förvaltning så att dessa bättre än för närvarande motsvarar de unga åldersklassernas egna mål och behov. Förslaget väntas medföra att allt fler unga medlemmar väljs in i kyrkofullmäktige och i församlingsråd. Man bedömer också att den här möjligheten till ökad påverkan och utnyttjandet av den gör att de unga i positiv bemärkelse engagerar sig i kyrkan och att de tar sitt medlemskap i kyrkan på allvar. Vidare bedömer man att ung-

domarna aktivt deltar i församlingsverksamheten och utnyttjar den service som församlingen erbjuder också efter en flytt till annan ort på grund av studier eller arbete. Detta anses även leda till att de unga ges ett mer heltäckande stöd än för närvarande.

Enligt uppskattning har propositionen inga nämnvärda ekonomiska konsekvenser för kyrkoförvaltningen. Det större engagemanget i församlingens verksamhet antas eventuellt leda till att färre personer träder ut ur kyrkan. Detta i sin tur inverkar på lång sikt gynnsamt på församlingarnas inkomstbas.

3 Beredningen av propositionen

Propositionen överensstämmer med kyrkomötets förslag. Kyrkomötet beslöt i sitt plenum i november 2006 utgående från ett ombudsinitiativ att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att bereda ett lagförslag om att åldersgränsen för rösträtt sänks till 16 år i församlingsval och kyrkoherdeval. Kyrkomötet beslöt i november 2007 att lägga fram ett förslag i ärendet till statsrådet på basis av kyrkostyrelsens framställning. Propositionen har färdigställts vid undervisningsministeriet.

Undervisningsministeriet och justitieministeriet har avgett utlåtande i ärendet.

4 Ikraftträdande

De egentliga församlingsvalen äger rum vart fjärde år. Föregående val hölls i november 2006 och nästa val förrättas i november 2010. Kommun- och servicestrukturreformen leder till att man i flera församlingar inom samma tidtabell ska besluta om att samman slå församlingar eller om att åtminstone bilda en kyrklig samfällighet inom en och samma kommuns område. Också den kyrkliga administrationens egna behov leder till förändringar som är i linje med ovan beskrivna förändringar. I regel behövs extra församlingsval när församlingsindelningen ändras eller när en kyrklig samfällighet grundas eller upplöses. Lagen föreslås därför träda i kraft den 1 januari 2009.

I ikraftträdandebestämmelsen föreslås att lagen ska tillämpas på de församlingsval vars första valdag infaller tidigast tre månader efter det att lagen har trätt i kraft. Denna tidsfrist behövs för att upprätta en vallängd som har vunnit laga kraft och för övriga valförberedelser.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***Lag****om ändring av 7 kap. 3 § och 8 kap. 3 § i kyrkolagen**

På förslag av kyrkomötet och i enlighet med riksdagens beslut
ändras i kyrkolagen av den 26 november 1993 (1054/1993) 7 kap. 3 § 1 mom. och 8 kap.
 3 § 1 mom.,
 av dem 8 kap. 3 § 1 mom. sådant det lyder i lag 236/2006, som följer:

7 kap.

Allmänna stadganden

3 §

Valbarhet

Valbar till förtroendeuppdrag i församlingen är en för kristen övertygelse känd konfirmerad medlem av församlingen som har fyllt 18 år och som inte är omyndig. Vid församlingsval ska valbarhetsåldern ha uppnåtts senast den första valdagen och vid övriga val senast den dag då valet förrättas.

8 kap.

Kyrkoherdeval och församlingsval

3 §

Rösträtt

Vid församlingsval har alla de medlemmar av kyrkan som senast den första valdagen har fyllt 16 år och vid kyrkoherdeval de medlemmar som senast den första valdagen har fyllt 18 år lika rösträtt.

 Denna lag träder i kraft den 200 .

Denna lag tillämpas på församlingsval vid vilka den första valdagen infaller tidigast tre månader efter det att lagen har trätt i kraft.

Helsingfors den 6 juni 2008

Republikens President**TARJA HALONEN**Kultur- och idrottsminister *Stefan Wallin*

*Bilaga
Parallelltext*

Lag

om ändring av 7 kap. 3 § och 8 kap. 3 § i kyrkolagen

På förslag av kyrkomötet och i enlighet med riksdagens beslut *ändras* i kyrkolagen av den 26 november 1993 (1054/1993) 7 kap. 3 § 1 mom. och 8 kap. 3 § 1 mom.,
av dem 8 kap. 3 § 1 mom. sådant det lyder i lag 236/2006, som följer:

Gällande lydelse

7 kap

Allmänna stadganden

3 §

Valbarhet

Valbar till förtroendeuppdrag i församlingen är en för kristen övertygelse känd konfirmerad medlem av församlingen,

- 1) som enligt 8 kap. 3 § 1 mom. har rösträtt i samma eller i någon annan församling, och
- 2) som inte står under förmynderskap.

Föreslagen lydelse

7 kap.

Allmänna stadganden

3 §

Valbarhet

Valbar till förtroendeuppdrag i församlingen är en för kristen övertygelse känd konfirmerad medlem av församlingen *som har fyllt 18 år och som inte är omyndig. Vid församlingsval ska valbarhetsåldern ha uppnåtts senast den första valdagen och vid övriga val senast den dag då valet förrättas.*

8 kap

Kyrkoherdeval och församlingsval

3 §

Rösträtt

Alla de medlemmar av kyrkan som har fyllt 18 år senast den första valdagen har lika rösträtt *i valen.*

8 kap.

Kyrkoherdeval och församlingsval

3 §

Rösträtt

Vid församlingsval har alla de medlemmar av kyrkan som senast den första valdagen *har fyllt 16 år vid kyrkoherdeval de medlemmar som senast den första valdagen har fyllt 18 år* lika rösträtt.

6
Gällande lydelse

RP 77/2008 rd
Föreslagen lydelse

*Denna lag träder i kraft den 200 .
Denna lag tillämpas på församlingsval vid
vilka den första vardagen infaller tidigast tre
månader efter det att lagen har trätt i kraft.*
